

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010; Tālr.: 67686768; Fakss: 67244074; E-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2012.gada 29.maijā Nr.1-5/145

**Latvijas Republikas
Tieslietu ministram
Gaidim Bērziņam**
Brīvības bulvārī 36,
Rīgā, LV-1536

Par faktiskās kopdzīves tiesisko regulējumu

Apzinoties esošo realitāti, proti, ārpuslaulības savienībā dzīvojošo pāru ievērojamo skaitu Latvijas sabiedrībā, tiesībsargs 2012.gada 26.janvārī aicināja Ministru kabinetu izdarīt grozījumus virknē tiesību aktu, lai novērstu Latvijas Republikas Satversmes 89.pantā un 91.pantā noteikto tiesību aizskārumu.

2012.gada 16.martā tika saņemta Ministru kabineta atbilde Nr.18/TA-219, kur norādīts, ka tiesiskās vienlīdzības principa nodrošinājumu iespējams panākt interpretācijas ceļā, tomēr atsevišķas procesuālās tiesību normas nav viennozīmīgi skaidras, jo nav noteikti vienoti kritēriji, nonākot pie secinājuma, ka būtu apsverama iespēja izdarīt grozījumus procesuālajos likumos, nosakot vienotas procesuālās garantijas personām, kurām ir kopīga (nedalīta) saimniecība, neietekmējot Latvijas Republikas Satversmē ietvertā ģimenes tiesību institūta izpratni.

2012.gada 26.marta vēstulē Nr.1-5/77 tiesībsargs vērsa Ministru kabineta uzmanību uz to, ka tiesību normu piemērotāji pārāk šauri interpretē tiesību normas, nonākot pie nepareiziem secinājumiem, kas rezultātā noved pie personas tiesību aizskāruma. Tiesībsargs norādīja uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 1.februāra spriedumu lietā Nr.SK-4/2012, kurā tiesa nonākusi pie atziņas, ka faktiskais laulātais nav atzīstams par ģimenes locekli likuma „Par dzīvojamo telpu īri” izpratnē. Sprieduma 12.2.punktā Senāts uzskata, „ka ir nepieciešama likumdevēja nepārprotama izšķiršanās par jautājumu, vai tiesiski ir atzīstamas partnerattiecības, citiem vārdiem sakot, vai divu personu faktiskai kopdzīvei ir tādas pašas tiesiskās sekas, kādas ir, noslēdzot laulību. Ņemot vērā sabiedriskajā telpā un Saeimas komisijās periodiski aktualizētās diskusijas šajā jautājumā, kas nav novedušas pie vienota viedokļa, kā arī Tieslietu Ministrijas nodrošināto pētījumu „Par vīrieša un sievietes neregistrētu partnerattiecību tiesisko regulējumu Eiropā un Latvijā”, Senāts secina, ka normatīvo aktu grozīšana vai atsevišķa akta izstrādāšana minētā jautājuma sakarā tiek apsvērta, taču vēl nav veikta”. Tiesībsargs norādīja, ka ir

nepieciešams uzsākt aktīvu darbību pie nepieciešamo likumprojektu grozījumu izstrādes un tālākas virzības.

2012.gada 5.maijā tika saņemta Ministru kabineta atbilde Nr.18/TA-219/5175, kur pausta piekrišana Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 1.februāra spriedumā lietā Nr.SK-C-4/2012 konstatētajam, ka jautājums par ārpuslaulības savienībā dzīvojošām personām piešķiramajām tiesībām ir risināms likumdošanas ceļā, nevis atstājams izlemšanai tiesai.

Neskatoties uz minēto Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 1.februāra spriedumā lietā Nr.SK-C-4/2012 pausto secinājumu, tiesībsarga problēmas apkopojumu un paustajiem priekšlikumiem Ministru kabinetam 2012.gada 26.janvāra vēstulē Nr.1-8/3 un 2012.gada 16.marta vēstulē Nr.1-5/77, tiesībsargs neredz ministriju aktīvu rīcību, lai ieviestu skaidru tiesisko regulējumu vai sniegtu skaidrojumu par tiesiskām sekām, kas rodas no faktiskās kopdzīves, personām, kuras nav reģistrējušas laulību. Tieslietu ministrijas parlamentārais sekretārs Jānis Bordāns 2012.gada 16.maijā sabiedriskā politikas portāla politika.lv un K.Adenauera rīkotajā diskusijā "Kā tiesiski regulēt viendzimuma partnerattiecības?" norāda, ka problēmas šajā jomā nav. Intervijā presei 2012.gada 17.maijā J.Bordāns pauž ministrijas viedokli, norādot, ka „Tieslietu ministrija ir analizējusi situāciju un ir konstatējusi, ka tādi būtiski cilvēktiesību pārkāpumi šajā gadījumā Latvijas likumos nav konstatēti”, uz žurnālista jautājumu: „būtiski pārkāpumi nav, bet vai vispār kādi ir?”, J.Bordāns norāda, ka „nav nekādi tiesu procesi, kur būtu konstatēti pārkāpumi”¹.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 13.pantu lūdzu sniegt skaidrojumu par faktiskās kopdzīves tiesisko regulējumu, norādot, kādas tiesības normatīvie akti paredz kopdzīvē esošām personām, kuras nav reģistrējušas laulību, vai šis regulējums ir pilnīgs un atbilstošs sabiedrības vajadzībām. Gadījumā, ja faktiskās kopdzīves regulējumā saskatāt problēmas, lūdzu, norādīt rīcības plānu to risināšanai. Lūdzu sniegt viedokli par jēdziena „ģimene” izpratni, norādot, vai Latvijas Republikā, izstrādājot tiesisko regulējumu, ir ņemts vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas paustais skaidrojums, ka „ģimenes jēdziens neaprobežojas ar attiecībām, kas balstās uz laulību, tas var ietvert citas *de facto* ģimenes saites, kad personas dzīvo kopā, nenoslēdzot laulību”².

Ar cieņu,
Tiesībsargs

J.Jansons

¹ <http://www.diena.lv/diena-tv/tieslietu-ministrija-viendzimuma-paru-cilvektiesibas-netiek-parkaptas-13947632>

² Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums lietā Keegan pret Īriju Nr.16969/90.